

◆ ST. OLAV ◆

Nr.
9 - 10

Oslo, 6. mars 1941

53. årg.

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg. Medarb.: Mgr. Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater A. Lutz, Sigrid Undset, Lars Eskeland.

«St. Olav» utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2.50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Opsigelser må være eksp. i hende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften. «St. Olav»s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743. Redaktøren privat 30487. — «St. Olav»s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5, I, er åpen hver dag kl. 10—3. Onsdag lukket. Utbetalinger kun tirsdag kl. 1—2.

INNHOLD: Hyrdebrev for fasten 1941. — Bønnens Apostolat. — 80 år. Spørsmål og svar. — Valamo-klostret gjenoppstår. — Bokanmeldelse. — Herhjemme. — - og derute. — Et lite kursus i kirkelatin.

Hyrdebrev for fasten 1941.

Jacob Mangers,
ved Guds barmhjertighet og den Apostoliske Stols velvilje
Apostolisk Vikar for Oslo Vikariat
biskop av Selja,
til det Apostoliske Vikariats presteskap og troende
hilsen og velsignelse i Herren!

Høytelskede i Herren!

Vi går inn i fastetiden med større sorger og bekymringer enn noensinne før og vi er fulle av angst og frykt for hva framtiden skal bringe oss. I denne skjebnesvangre tid må vi som aldri før sette hele vår tillit til Gud, for det gjelder mer enn noensinne å holde motet oppe og se lyst på det som skal komme. Vi må se den store prøvelse som nå hjem-søker verden i det overnaturlige lys, med troens øyne, og være fast overbevist om at Guds vise forsyn leder selv de største timelige ulykker til vårt beste. Vi må bli oss levende bevisst hvilken trøst og hvilken kilde til kraft og mot og optimisme vi katolske kristne har i vår hellige religion.

Den store kirkefar Augustin har sagt: «Det gis i denne verden ingen større skatt og ingen større rikdom enn vår hellige katolske tro.» Disse ord er likeså sanne som de er skjønne og trøstefulle. Hvem av oss, som virkelig tar sin tro alvorlig, har ikke

selv erfaret det? Men særlig i tunge trengselstider, når menneskene søker etter et fast holdepunkt, kan vi se og føle disse ords hele sannhet og skjønnhet og kraft.

Derfor ville jeg gjerne i begynnelsen av denne hellige fastetid overveie sammen med dere hvor stor en lykke og velsignelse den hellige katolske tro er for oss i de nåværende trykkende forhold. Og til-later ikke Gud i sin visdom og godhet denne prøvelse nettopp for at vi skal vende tilbake til ham og lære bedre å kjenne og høyere å skatte vår hel-lige tros rikdom, slik at vi tjener ham og hans Kirke med større iver og dypere kjærlighet?

*

Fra barnsben av — eller iallfall fra den tid, da vi hadde den lykke å bli Kirkens barn — har vår katolske tro utrustet oss til å kunne stå imot alle vanskeligheter som måtte komme over oss. Da vi

lærte Kirkens grunnprinsipper å kjenne ble det også innpodet oss at en kristen ydmykt skal underkaste seg alle Guds tilskikkelser og aldri må vakle i sin tillit til Gud. Ved mange gripende eksempler fra bibelhistorien og fra kirkehistorien har vi lært å kjenne det guddommelige Forsyns veier, som ofte er uutgrunnelige, men alltid fulle av godhet og miskunn. Vi har lært å se opp til Frelseren som bærer sitt tunge kors, og vi er blitt overbevist om at vi her på jorden alle må bære *vårt* kors og gå korsveien sammen med den guddommelige Mester. Men fram for alt har vi lært at dette jordiske liv ikke er annet enn *en vei* til vårt evige mål, hvor sannhet, rettferd og godhet oppnår fullstendig seier, og at det derfor har lite å si om veien som fører til målet er tornefull, bare vi går den i troskap og hengivenhet mot Gud. For han vil da fylle oss med den evige salighets fred og lykke.

Vi vet at denne lære ikke er noe menneskepåfunn, men er blitt åpenbart oss av Ham som apostlen Johannes skriver om: «Vi har sett hans herlighet, en herlighet som den Enbårne har fra Faderen, full av nåde og sannhet» (Joh. 1, 14). Vi har holdt disse sannheter levende i oss og vi har nært dem ved mottagelsen av botens og alterets sakramenter, slik at de måtte bli kjøtt og blod i oss, dersom vi tar vår kristendom alvorlig. Og i overgangsalderen er vi blitt styrket med feringens sakrament, som har lagt blivende krefter av styrke og mannsnot i vår sjel og har gjort oss til Kristi stridsmenn, så at vi alltid, men særlig i tunge tider, kan seire over alle vanskeligheter og angrep.

Når da, høytelskede i Herren, lidelser og prøvelser kommer over oss må vi huske, at ingen makt i verden er i stand til å gi oss en slik kraft og trøst og utholdnehet som vår hellige katolske tro. Jeg vil da særlig peke på fire kilder til kraft og fred og utholdenhet, som vi har i vår Kirkes lære og som er inderlig kjære for hvert katolsk hjerte.

Den første kilde til trøst og kraft er Frelserens uavbrutte nærvær i Alterets sakrament. Til alle tider har det vært skikk hos alle folkeslag å ile til sine templer og altre, når de følte seg hjemsoekt og straffet av guddommen. Men de fant ikke noe annet der enn kalle steiner og øde haller. Så kom den dag dag det ble bygget templer til ære for ham som har sagt: «Dette er mitt legeme, dette er mitt blod.» Dette legeme og dette blod, selveste Frelseren i sin guddommelige person, bor nå lyslevende i våre katolske kirker. I det milde lysskjær av den evige

lampe, bare noen få skritt bort fra den besøkende, bor Han som har elsket oss og lidt for oss, som en venn og trøster for hvert forpint menneskehjerte. Det er den samme Frelser, som fordom gikk over jorden idet han gjorde godt og sådde sine velgjer-ninger. Det er den gode hyrde som kom til jorden for å søke det som var tapt — den barmhjertige samaritan som lægte alle sår — den sanne øversteprest, «som har medlidenhet med våre svakheter, da han selv er blitt prøvet i alt» (Hebr. 4, 15). Der lyser «vår Frelasers godhet og menneskekjærlighet» (Tit. 3, 4), som en gang velsignet barna, trøstet de gråtende kvinner, mettet de sultne, stillet stormen på havet. Som den gang kaller han ennå den dag i dag på den lidende menneskehet: «Kom til meg alle dere som er trette og har tungt å bære, og jeg vil gi dere hvile. Ta mitt åk på dere og lær av meg, for jeg er saktmodig og ydmyk av hjertet: og dere skal finne hvile for deres sjeler, for mitt åk er mildt og min byrde er lett» (Matt. 11, 28—30).

Har vi ikke i våre tabernakler den herligste garanti for Guds allvise og altomfattende forsyn? Jo, der har vi det skjønneste eksempel på Guds faderlige omsorg, som aldri hører opp med å våke over oss svake mennesker. Når det er natt og mørkt og alle sover, da brenner det evige lys rolig videre foran tabernaklet i våre kirker og minner oss om at «han ikke slumrer og sover, som vokter Israel» (S. 120, 4). Og da skulle vi ikke være fulle av tillit og optimisme i alle livets faser og omskiftelser? Han som ga seg selv på korset for oss vil alltid bo i våre tabernakler og våke over oss. Hvorledes kan han da glemme oss, selv, ja især, når han prøver oss og lar ulykker komme over oss?

Hvor mange har ikke båret sine store eller små anliggender, sine sorger og bekymringer fram til tabernaklet og har funnet der den fred som verden ikke kan gi! Dit kan også dere gå, høytelskede i Herren, hver dag, ja hver time, og anbefale dere til Jesu guddommelige hjerte. Der kan dere be om styrke i deres prøvelser og om hjelp i deres familiesorger, og Frelseren vil gi dere den kraft som dere trenger til å bære med tålmod og hengivenhet de nåværende trengsler.

Den annen kraftkilde som vi kan øse av med fulle hender er det hellige messeoffer. Fra dette hellige offer flyter den uovervinnelige kraft som trosser alle stormer, forener alle til ett folk og drar alle til Kristus. For der lærer vi å ofres, forvandles og dø med Frelseren, lærer at det gamle menneske må

dø, så et nytt liv kan vokse og bære frukt. «Når presten frembærer det hellige messeoffer,» heter det i Kristi etterfølgelse, bok 4, kap. 5, «da gjør han englene glade, oppbygger menigheten, hjelper de levende, gir de døde hvile og gjør seg selv delaktig i alle goder».

Denne alvorlige tid krever tunge offer av oss alle. Den kan komme til å kreve offeret av dem som står oss nærmest og er oss kjærest. Men da må vi huske at messeofferet minner oss om at «Gud ikke har spart sin egen sønn, men gitt ham for oss alle» (Rom. 8, 32). Jo oftere og andektigere vi bivåner dette guddommelige offer, dess mer lærer vi å tillegne oss Kristi offerånd, å legge vårt liv som offergave på alteret, og dess mer blir vi også fylt med mot og vilje til utholdenhet. For når Gud har gitt sin sønn for oss, «skulle han da ikke ha gitt oss alt med ham» (Rom. 8, 32)?

*

Den tredje kilde til fred og åndelig rikdom er skriftemålet og den hellige kommunion. Skriftemålet er en underfull trøst for den menneskelige sjel, som om og om igjen finner tilgivelse og forsoning med Gud, når den angerfullt bekjenner sine synder. Synd og skyld kan trykke et menneskehjerte langt tyngere enn sorg og nød og død, og derfor har Gud villet gi oss visshet om at vi er renvasket for all skyld, når vi fulle av anger kneler i skriftestolen og oppriktig anklager oss for hans stedfortreder: «Hvem dere tilgir syndene, dem er de tilgitt» (Joh. 20, 23). Det er den gode Guds svar på vår ondskap og vår feighet. Han bryter gravens lenker, kaller oss fra døden til livet, fyller oss med nytt håp og mot og kraft: «fred være med dere!» Hvor herlig er det å vite at ingen synd er så stor at vi ikke kan bli løst fra den ved et godt og angerfullt skriftemål!

I den hellige kommunion innbyr Frelseren oss til det styrkende himmelske måltid, som gir oss kraft og utholdenhet både i gode og onde dager, i glede og i sorg, i lykke og i nød. Ved dette himmelske manna kan vi styrke oss, når vi vandrer gjennom ørkenen og på tornefulle og steinrike veier. Det er dette himmelske brød som smidde de første kristne sammen til ett legeme og én sjel. Det er dette brød som de jagede og forfulgte kristne tok med seg i katakombene og som gjorde dem sterkere enn alle pinsler som helvetets ondskap kunne uttenke, sterkere enn selve døden. Ja, høytelskede i Herren, i den hellige kommunion gjør Frelseren oss delaktige i sin offerånd og sin offervilje. Der fyller han oss

med kraft og begeistring, slik at vi ikke alene med glede tåler prøvelser og lidelser, men også med heltemot, ja med livets innsats, forsvaret våre høyeste goder: fedreland og hjem, frihet og rettferd, tro og Kirke.

*

Den siste kraftkilde jeg vil peke på er den vidunderlige sannhet, som vår trosbekjennelse kaller «De helliges samfund». Det er uten tvil en av kristendommens mest trøstefulle læresetninger, som utgjør vår største skatt og vår helligste glede. Det er denne sannhet som lærer at alle Kristuselskende, både de som alt er vandret bort herfra og de som lever ennå her på jorden, danner en eneste stor forening, en eneste familie, ja meget mer: ett legeme, én levende organisme, hvis hode er Kristus: «Vi er ett legeme i Kristus, men hver for seg er vi hverandre lemmer», skriver apostlen Paulus i Romerbrevet 12, 4—5.

Hvor herlig og trøstefull er denne lære: vi kristne er forenet med hverandre, forenet med de salige i himmelen og de lidende i skjærsilden, forenet især med Kristus, ut over alle avstander og tidsrom, i glede og i sorg, i liv og i død. Vi er derfor aldri alene og forlatt i nød og smerte, men støttet og hjulpet av alle lemmer på Kristi legeme. Hverken ulykke eller ondskap eller død kan skille oss fra våre kjære. De syke lemmer nyter godt av de frisks kraft og bønn. Denne underfulle vekselvirkning av bønn og forbønn, pliktoppfyllelse og troskap, glede og sorg, mellom alle Kristuselskende gir oss den visshet at vi aldri lider og kjemper alene, men at Guds engler og hellige vinker oss med kronen i hånden til å holde ut, og at våre brødre og søstre på jorden kjemper og lider med oss.

Alle de mange kjære som krigen har tatt fra oss eller som den har ført til fremmede land er ikke skilt fra oss. Nei, de er forenet med oss i den samme levende organisme. Deres bønn hjelper oss å bære våre savn og vår bønn hjelper dem å holde ut til vi ser dem igjen i lykkelige og fredfulle dager eller i hvert fall i den himmelske glede, hvor det innerligste bånd knytter oss alle sammen med Jesu hellige mor, vår himmelske mor, omkring Guds kongsstol i Lammets herlighet.

Denne vidunderlige enhet mellom de kristne gir oss enda en særlig trygghet når vi tenker på at den er grunnfestet på Kristus selv, på guddommelig autoritet. Det gir oss den absolutte sikkerhet at alt det som Kirken forkynner er livssannhet og livslov, hvor det ikke er plass for tvil og uvisshet. Det

legger en grunnvoll som aldri vakler, men som står like fast som selve Kristi ord som ikke forgår i evighet. Med hovedsmannen i evangeliet sier Kirken: «Gå», og en sann kristen går, «kom», og han kommer, «gjør dette», og han gjør det i den urokkelige overbevisning om at med slik en tro og lydighet går han sannhetens og livets vei. Hvor skjønn og betryggende er Kirkens guddommelige autoritet, særlig i en tid da utallige ikke mer ser noen vei ut av virvaret og vet hverken ut eller inn.

Hvor liten blir jorden og alt det som hører jorden til, hvor stort og attråverdig blir vårt evige mål, når vi forstår den dype skjønnhet av læren om de helliges samfunn. Må vi da ikke si med Salmisten: «Om jeg enn skulle vandre i dødsskyggens dal, frykter jeg ikke for ondt, for du er med meg: din kjæpp og din stav de trøster meg» (S. 23, 4)?

Se, høytelskede i Herren, i de alvorlige og mørke tider som er brutt inn over folkene kaster vår hel-

lige tro et klart lys inn i våre sjeler og gir oss kraft til å oppfylle vår plikt og ruster oss til forsakelse, til kamp og til seier. I sannhet «gis det i hele verden ikke noen større skatt og ikke noen større rikdom enn den hellige katolske tro». La oss da trå etter å leve vår tro, for da kan vi gå trygt gjennom alle farer, kamper og stormer, i den forvisning om at Gud vil forvandle de nåværende trengsler og prøvelser til glede og salighet.

Fredens Gud signe og bevare dere alle i Kristus Jesus, Vår Herre. Gud signe og bevare vårt dyre fedreland og alle dem som lider og arbeider for dets ære og frihet.

Gitt i Oslo den 2. februar 1941.

† Jacob Mangers
Apostolisk Vikar,
biskop av Selja.

Dette hyrdebrev skal leses opp i alle kirker og offentlige kapeller den første søndag i fasten både i ottemessen og i høymessen.

„BÖNNENS APOSTOLAT.“

Redigert av sogneprest Høgh, forbundets leder for Oslo Vikariat.

Intensjonene for mars:

- I) De av de store offentlige ulykker hardest ramte familier.
- II) Misjonene blant hinduismens tilhengere.

I.

«En ren og uplettet gudsdyrkelse for Gud og Faderen er dette å se til farløse og enker i deres nød, og holde seg selv usmittet av verden.» (Jak. 1, 27.)

Den ekte og sanne kristendom i Vår Herres Jesu Kristi og apostlenes mening er ikke bare personlig fromhet, er ikke verdensfjern, er ikke bare fromhet i erkjennelse og følelse — tro, håp og kjærlighet til Gud, men derimot også virksom kjærlighet i forholdet til næsten, praktisk medfølelse, dvs. arbeide for og med våre medmennesker i deres nød.

Sann kristendom er m. a. o. sosial kristendom, er tro virksom i kjærlighet (Gal. 5, 6).

Sann kristendom er en tro som føler næstens sorger, trengsler og nød som sine egne, en tro som driver en til å virke og arbeide for andre med en iver som åpenbarer for verden at «Kristi kjærlighet driver oss.» (2. Kor. 5, 14.)

Kristne er vi først i sannhet når vår tro

stemmer helt overens med den norm for troen som apostelen Jakob gir oss i sitt brev, især i II, 14—26., og vårt livssyn derfor er blitt det som finner så herlig uttrykk i et dikt av Anders Hovden:

«Å, hev du hørt den gråten sår,
som klager gjennom verdi går
frå alle deim som lider?
Då vert din hug ein stormjagd fjord,
du jager fram i Jesu spor,
du hygger, heiler, grøder.»

Kvar arming du i bygdi finn,
hev Jesus sett i staden sin,
i deim Han sjølv seg gøymer.
For kvar ein stakkar som du gled,
du Jesus hev havt møte med
som aldri vølgjort gløymer.»

Bønnens Apostolat, hvis hele tanke og mål er Frelserens kjærlighet, ville sviakte sin oppgave hvis ikke hele dets virke var preget av denne sosiale kristendom, preget av denne innerlige medfølelse med og hjelp til alle som lider. Bønnens Apostolat må være altomfat-

tende, og dets ønske og mål er at også vår bønn og vår kjærlighet skal omfatte alle.

Uvilkårlig går derfor den kjærlighet som lever og virker i B. A. ut til alle som lider, lider fysisk, moralsk eller åndelig, og i denne hjemsøkelsens tid for menneskeheten ikke minst til alle dem som er blitt hardest rammet av krigens forferdelige ulykker.

Hård og tung er den enkeltes prøvelse og lidelse, hardere den som rammer familiene, og da tyngst de uskyldige og mest hjelpeløse: barna og kvinnene. Titusenere mødre og hustruer, titusener farløse og hjemløse barn er det som bærer krigens tunge kors, og klagen og gråten fra dem går som en sår klage og anklage gjennom verden. Hjem i engstelse, i nød og sorg står som prøvestenen for ektheten av vår kristendom.

Alle disse er det som kaller på vår kjærlighet og vår praktiske medfølelse. Og vi kan, hver eneste en av oss, nå dem med vår kjærlighet og vår hjelp i bønner og forbønner. Derfor kaller Bønnens Apostolat oss i mars måned nettopp til særlig og innerlig bønn for disse hardest ramte familier. Og er det virkelig sant i vårt liv at Kristi kjærlighet driver oss, da ber vi med Bønnens Apostolat:

«Jesu høyhellige hjerte, at du vil forbarme deg over de familier som hardest lider under krigens trengsler; derom ber vi deg, bønhør oss!»

II.

Fremgang for misjonene blant hinduismens tilhengere, det ber misjonsintensjonen for B. A. i mars måned. Kanskje den for mange kan synes fjern og fremmed og uten sammenheng med hovedintensjonen for mars. Men, også denne intensjon kommer som en følge av den sosiale kristendom, av troen som ved Kristi kjærlighet driver oss til å være virksom i gode gjerninger.

Hinduismen er nemlig meget mere enn et begrep, mere enn en sekt. Den er et religiøst og sosialt faktum, eller rettere en tragedie, som omfatter 240 millioner sjeler i India og adskillige millioner utenfor, på Ceylon og Bali, i Nepal o. a. steder.

Opprinnelig utsprunget av brahmaismen er ikke hinduismen resultatet av et folks religiøse utvikling, men derimot av religionsblanding og forfall. Grunnlaget er den brahmanske pantheismen, og ved religionsblandingen er det vokst fram en polytheisme som ved siden av den brahmanske Trimurti: Brahma, Visnu og Siva og talløse inkarnasjoner av de to siste,

omfatter over 300 000 forskjellige guddommer. Og dog finnes det et tydelig drag fram mot monotheismen i hinduismen. For den enkelte er nemlig hans spesielle guddom den aller høyeste eller i allfall en åpenbaring av den allerhøyeste. Hinduismen utarter til sist i fetisjisme.

Ved siden av den åndelige formørkelse som hinduismen legger over menneskesjelen, og som et resultat av denne, står så det triste faktum som mest av alt bør gripe det kristne hjerte med sorg og drive oss til virksom kjærlighet: **KASTEVESENET MED DETS FORFERDELIGE SOSIALE FØLGER.**

Som et resultat av Karma og sjelevandringslæren er hinduismens tilhengere oppdelt i og adskilt fra hverandre ved hundrevis av kaster, helt ned til de ca. 70 millioner ulykkelige kaste-løse, utstøtte og urene, som ingen andre vil omgås med og ikke engang røre ved.

Mellom hver kaste er det usynlige, uoverstigelige murer som adskiller og splitter menneskene og slik sønderrives menneskeslektens enhet, som denne forkynnes av og er grunnlaget for vår hellige tro. Utallige lidelser og bunnløs nød følger av dette kastevesen, som er Indias verste ulykke og den store hindring for disse edle menneskers utvikling og for deres omvendelse til kristendommen. Og her er det nettopp vi i Bønnens Apostolat har vår store oppgave.

En eneste en kan bringe lys i hinduismens mørke og hjelp i kastevesenets ubarmhjertige nød: Vår Herre og Frelser Jesus Kristus og Hans lære om Gud som vår far og alle mennesker som Guds barn, ikke adskilte i kaster av større og mindre verdi, men alle skapt i Guds bilde og for foreningen med Gud.

Et stort og tungt ansvar og en veldig oppgave hviler på oss kristne og fremfor alt på medlemmene av Bønnens Apostolat i denne sak. Mere enn 240 millioner mennesker venter på og har krav på nettopp vår virksomme kjærlighet, derfor vil vi i denne måned særlig innslutte disse i våre bønner og be inntrengende og varmt med Bønnens Apostolat:

«Jesu høyhellige hjerte, at du vil velsigne misjonene blant hinduismens tilhengere, derom ber vi deg, bønhør oss!»

HAR DU

BESTILT DIN HELLIGE MESSE FOR VÅR
HELLIGE FAR?

80 år.

ET EKSEMPEL FOR YNGRE GENERASJONER.

«Herre, jeg har elsket ditt hus's pryd og det sted hvor din herlighet bor.» Disse salmistens ord kan miss Mary-Ann Toal, Fredrikstad, med rette ta i sin munn.

Som den sanne irlender og sanne katolikk hun er, helstøpt i sin tro og helstøpt i sin kjærlyghet til den, eier kirken hele hennes hengivenhet, ikke bare nå i hennes høye alder, men helt fra ungdommen av, da hun for kirrens sak forlot sitt kjære Irland.

Vinter som sommer, hverdag som søndag, er miss Toal på plass i St. Birgitta kirke. Det måtte nok en kraftig orkan til før hun skulle bli hjemme en messesøndag. 17. km. vei fram og tilbake har i alle fall ikke for henne vært dispensasjonsgrunn. Derfor fortjener hun å nevnes som eksempel for andre på troskap mot og kjærlyghet til kirken.

Det blir tomt den dag miss Toal ikke lenger er på sin plass i den vakre soknekirken dernede i Østfolds hovedstad, og det merkes nok allerede nå når andre hender enn hennes ringer Angelusklokken. Ingen kan som miss Toal få den til å kime med andakt ut over byen, og vi tenker nok soknepresten vil savne henne når miss Toal ikke lenger er kirkens trofaste vokter, ivrig på ferde for at den alltid er i verdig stand også i de små, men likevel så betydningsfulle ting, som andre har det for travelt til å bekymre seg om.

For miss Toal er kirken i sannhet «Domus orationis», bønnens hus, og alt som rører seg i kirkens liv, alle som kommer i berøring med henne i sorg eller glede, får del i hennes bønner. Derfor er det ikke å undres over at soknepresten i St. Birgitta regner miss Toal for sin menighets største klenod, den han minst av alle vil miste. Spøkefullt kaller han henne sin kapellan og ønsker bare hun fremdeles må ha et langt liv foran seg til hjelp for menigheten.

St. Olav vil gjerne slutte seg til disse ønsker nå når

Miss Toal den 14. mars fyller 80 år. Den gamle dame er jo kjent av alle vikariatets prester, av alle som har hatt høve til å besøke menigheten i Fredrikstad og langt utenfor våre trosfellers krets. Mange og inderlige bønner og gode ønsker om en lys og rik livsaften og til sist i evigheten troskapens krone, den som Vår Herre og Frelser har lovet dem som er tro over litet.

Hjertelig til lykke!

Spørsmål og Svar.

(Under denne rubrikk vil en av våre medarbeidere, monsignor Kjelstrup, svare på spørsmål som kan påregne almen interesse. Hans adresse er: Vår Frue Villa, Smedstad pr. Oslo. Alle henvendelser behandles konfidentielt, og intet navn offentliggjøres.)

Biskopen av Selja.

Spørsmål: Hvorfor kaller den katolske Biskop i Oslo seg «biskop av Selja»? Der er vel neppe for tiden hverken katolsk prest eller menighet der. Er det kanskje meningen at han med tiden skal oppslå sin residens på den gamle klosterøy?

Vitebegjærlig.

Svar: Nei, herr Vitebegjærlig, det er ikke meningen. Det er imidlertid fra gammel tid av skikk og bruk at en biskops navn ved bispevigselen blir knyttet til et bispesete. Skal han overta ledelsen av et bispedømme, bli det selvfølgelig vedkommende bispedømmes navn som forenes med hans eget. Men vi har også biskopper som ikke har eget bispedømme. De kan t. d. være ansatt som hjelpebiskopper eller virke i misjonsdistrikter, hvor hierarkiet enda ikke er opprettet, eller de kan være knyttet til den kirkelige administrasjon, det pavelige diplomati e. l. Disse biskopper får ved sin vigsel sitt navn knyttet til et eller annet for tiden nedlagt bispesete — som t. d. tilfellet er med Selja.

Da hierarkiet enda ikke er gjenopprettet her i Norge, vil altså de biskoper som inntar en overhyrdes stilling, få sitt navn knyttet til et eller annet nedlagt bispesete. Vår første Apostoliske Vikar, biskop Fallize, hadde således titelen «biskop av Elusa», et bispedømme i Lilleasia, som ikke mer består, og den Apostoliske Vikar i Reykjavik er «biskop av Holar», som i den katolske tid var et av Islands to bispeseter.

Til forståelse av uttrykket «hierarkiets opprettelse» kan følgende lille utredning være på sin plass: Så lenge et land eller et territorium er et misjonsland, står det under det kirkelige misjonsdepartement, den såkalte Propagandakongregasjon, og består av et eller flere distrikter, ledet av en Apostolisk Prefekt eller Vikar. Således er Norge for tiden delt i tre distrikter, nemlig

det Apostoliske Vikariat for Oslo med det sønnenfjelske Norge, det Apostoliske Prefektur for Mellem-Norge (med Trondheim som sitt sentrum) og det Apostoliske Prefektur for Nord-Norge (med Tromsø som residens for den Apostoliske Prefekt). Av de tre overhyrder er Monsignore dr. Mangers bispevigsløst, som de apostoliske vikarer i regelen er. I den katolske tid utgjorde Norge en egen kirkeprovins med erkebispesete i Nidaros. Under erkebispeseten stod ni suffraganbiskoper, nemlig 4 i Norge (Oslo, Hamar, Bergen og Stavanger), 2 på Island (Holar og Skálholt), 1 på Grønland (Gardar), 1 på Færøyane, 1 på Orknøyane og på Suderøyane (d. v. s. Hebridene). Selja var opprinnelig residens for biskopen i Gulatingslag, men allerede i 1170 overflyttet dette bispesete til Bergen, hvor Sankta Sunnivas helgenskrin ble satt over høyaltret i den nybyggede domkirke (ikke å forveksle med den nåværende domkirke som er Franciskanernes gamle klosterkirke). Til Selja kom så Benediktiner-munkene som ombygget bispegården til kloster med oppdragelsesanstalt for gutter.

Siden året 1843, da Moderkirken gjenopptok sin virksomhet i vårt land, er Norge således atter et misjonsland uten tilknytning til noen kirkeprovins. Det står altså direkte under Propagandakongregasjonen i Roma. Når hierarkiet en gang gjenopprettes, vil slik som det t. d. skjedde i England i 1864, det provisoriske misjonsstyre med vikariater og prefekturer gå over til bispedømmer under et erkesete, og en biskops navn vil da knyttes til det bispedømme, hvis overhyrde han er.

Valamo-klostret gjenopstår.

Det berømte Valamo kloster som etter den finsk-russiske krigen måtte avstås til russerne, er nå iferd med å gjenopstå i byen Papinniemi, ikke langt fra Imatra, hvor munkene har innrettet en stor finsk landeiendom som sitt nye hjem. I det ytre ligner stedet ikke meget på det praktfulle gamle klosteret i Ladoga-sjøen, idet munkenes nye oppholdssted bare består av en samling spredte hus. Men for dem er det blitt det eneste jordiske tilfluktssted, etter at krigen har gjort dem hjemløse.

Da Valamo måtte rømmes.

Det var et hårdt slag for munkene, da de måtte reise fra det vakre Valamo, som ligger på en øgruppe midt ute i Ladogasjøen, hvor de gresk-katolske munkene gjennom århundreder har levet sitt stille liv langt borte fra verdens larm. I begynnelsen av den finsk-russiske krig ble klosteret skånet for angrep, men ved nyttårstid kom det første bombardement, og etter den tid var det forbi med klosterets fred. Kirkebygningen ble nesten helt ødelagt, sykehuset skutt i brand, og det kostbare bibliotek gikk opp i luer.

Munkene måtte allerede under krigen forlate Valamo, og det lyktes dem bare å få med en liten del av klosterets mange kostbarheter. Blant det de fikk med seg, var den praktfulle diamantbesatte bispelue, som tsar Nikolay II. hadde skjenket klosteret.

Kirken som spisesal.

Den 28. juni nådde de første munkene, 40 ialt, til Papinniemi, og tallet er siden vokset til 110. Munkene har måttet døye meget under krigen, og under evakueringen er ikke mindre enn 12 døde, mens 75, deriblant flere gamle og syke, lever under midlertidig forhold annet steds i Finnland og først kan opptas i «det nye Valamo» engang til våren.

Man har nå innrettet seg så primitivt at kirkesalen samtidig må brukes som spisesal, idet bordene fjernes under andaktene. En av munkene, som tidligere ledet kunstskolen på Valamo, har forestått arbeidet med utsmykningen av den nye kirkesalen, hvor man finner igjen noen av de helgenbilleder som det lykkes å få med under evakueringen.

Ung munk i finsk soldatuniform.

Blant munkene finnes enkelte svensk-finner, bl. a. en tidligere forretningsmann fra Helsinki, og under et besøk har en av «Hufvudstadsbladet» medarbeidere møtt en ung munk i finsk soldatuniform. Han skilte seg fra de andre ved å være kortklippet og glattbarbert, idet Valamomunkene lar både hår og skjegg vokse. Den unge munk var innkaldt, men tilbragte sin permisjon i det nye klosterhjemmet. Korrespondenten tilføyer:

— Det er vanskelig å forestille seg en munk i soldatuniform, men dette bildet illustrerer tydeligere enn noe annet, hvordan verden utenfor i disse urolige tider har brutt freden bak klosterets murer.

Bokanmeldelse.

Fra Herder & Co.:

har vi mottatt to bøker som vi med glede henleder oppmerksomheten på, nemlig «Die Schriften des heiligen Franziskus von Assisi» og «Der Eroberer Franz Xaver» av Georg Rendel.

Den første inneholder i oversettelse av pater Ottokar Bonmann, O.F.M., de betydningsfulleste av St. Francis' taler, brever, bønner og hymner samt en oversikt over hans livs dato og den viktigste litteratur om ham og hans verk. Mer anbefaling behøves neppe. —

For oss her i Norge har Franz Xaver jo sin særlige betydning — han døtre virker jo blant oss som de aldri sviktende støtter for prester og legfolk. Men vi forstår enn bedre den ofrets ånd som besjeler disse, når vi leser om det liv som deres åndelige far har ført i sann Kristi etterfølgelse, og som denne bok gir et gripende innblikk i.

La oss tilføye at det er beundringsverdig hva det store katolske forlag Herder & Co. publiserer tross krig og alle de vansker, som all krig medfører. Med utrettelig nidkjærhet utsendes religiøs og kulturell betydningsfull litteratur over hele verden for å minne om at Kirken aldri svikter sin evighetsoppgave, selv om tiden kan være nokså hard og ufruktbar. Det er grunn til å takke forlaget for dets tjenende innsats for vår hellige tro, som viser seg så klart i disse to siste bøker.

Hechjemme —

Oslo. St. Olavslagets fastelavnsfest bød i år på annen underholdning enn den vanlige og det tør trygt sies at den var ganske ualminnelig vellykket. Men så hadde også en kapasitet som Erling Krogh elskverdighet stillet seg til disposisjon og gav oss et fullødig norsk program, framført som bare denne med rette populære sanger formår å gjøre det. At han høstet sterk applaus for hvert eneste nummer er en selvfølge — ord og toner kom fra hjertet og gikk til hjertene. Bifallet gjaldt også kunstnerens sikre og lydhøre akkompagnator, pianist Norheim. — Før den musikalske avdeling ble gitt et teaterstykke i strålende vakre dekorasjoner — også det falt i god og takknemmelig jordbunn. Et hyggelig selskaperlig samvær sluttet kvelden, som man skylder styret all takk og ære for.

Referent.

Hamar. Søndag den 23. februar holdt Hamar lokalavd. av St. Olavsforbundet generalforsamling. Møtet ble åpnet med Olavshymnen, hvorefter viseformannen fru Knutstad som har fungert som formann siden i vår, ønsket velkommen. Ars-

beretning og regnskap ble opplest og godkjent. Deretter gikk man over til valget som fikk følgende resultat: Fru Knutstad formann, hr. Borchgrevink viseform., Kristian Tilly kasserer og sekr. og Jens Larsen revisor. Sognepresten takket det gamle styret for arbeidet i året som var gått og ønsket det nye et godt arbeidsår. Etter et selskaperlig samvær, ble generalforsamlingen avsluttet med sangen: Gud signe vårt dyre fedreland.

A. L.

— og derute

I Berlin er det opprettet fire nye katolske sogn nemlig: St. Thomas i Berlin-Charlottenburg, St. Bernhard i Berlin-Dahlem, St. Carolus i Berlin-Grünwald og St. Salvator i Berlin-Lichtenrade.

Fra Spania. Primo de Riveras dødsdag er blitt feiret overalt som en minnedag for de falne. —

Et litet kursus i kirkelatin.

III.

FØRSTE DEKLINASJON: NAVNORD PÅ A.

A. Nominativ kasus (nevneform).

ancilla tjenerinne.
Birgitta Brit
coróna krone
filia datter
Maria Marie
regina regina.
rosa rose.
stella stjerne.
Súnniva Sunniva.
vita liv.

1. På latin er der ingen artikkel, altså betyr *coróna* ikke bare krone, men også *en* krone kronen.
2. *ancilla interrogat*, tjenerinnen (eller en tjenerinne) spør.
filia dat, en datter (eller datteren) gir ..
 ..... osv.

B. Akkusativ kasus (avhengighetsform)

slutter på Am.

F. eks. *ancillam, filiam, Mariam.*

1. Våre navnord har ikke beholdt en særskilt avhengighetsform, derimot har våre pronomen beholdt den, f. eks. vi sier HAN ser, men jeg ser HAM. *Han* er subjekt til verbet ser, mens *ham* er objekt. På latin slutter alle A-navnord på M når de brukes som objekt. Denne form (eller kasus) kaller vi *akkusativ*, f. eks.:
amat stellam, han (hun osv.) elsker stjernen.
stellam adórat, han (hun, osv.) tilber stjernen.
Maria laudat, Marie lovpriser.
Mariam laudat, han lovpriser Marie.

2. Ordstillingen er det ikke så farlig med, da meningen framgår av endelsene. Men som oftest kommer verbet til slutt.

C. OPPGAVE (nom. og akk. kasus).

1. *Maria* orat og laudat.
2. *Laudo te, Maria.*
3. *Laudámus Mariam.*
4. *Vitam amámus.*
5. *Ancilla ornat filiam.*
6. *Regína rosam dat.*
7. *Das corónam.*
8. *Stellam amant.*
9. *Súnniva ancillam non culpat.*

D. Genitiv kasus (eieform)

slutter på AE,

som svarer til vår S, f. eks.:

filiae, datterens (datters).
Mariae, Maries.
reginae rosa, dronningens rose.
coróna Mariae, Maries krone.
filiam Súnnivae amo, jeg elsker (eller liker) Sunnivas datter.
 (Anm.: ae uttales som e.)

E. OPPGAVE.

1. *Rosa Mariae.*
2. *Mariae ancilla.*
3. *Laudámus filiam.*
4. *Laudátis Súnnivae filiam.*
5. *Do corónam.*
6. *Dant rosam.*
7. *Reginae filia Súnnivam non culpat.*
8. *Vocant Mariam.*
9. *Quid putas, Margarita?*
10. *Birgitta reginam non amat, sed reginae filiam glorificat.*

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg.

Thronsen & Co. boktrykkeri, Bernh. Getz gt. 3 - Oslo.